

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

ગુજરાત હાઈકોર્ટ, અમદાવાદ ખાતે

સ્પેશિયલ ક્રિમિનલ અપ્લિકેશન (કવોર્શિંગ) નં. ૪૪૨૩ / ૨૦૧૪

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એ.વાય. કોગજે

=====

૧	શું સ્થાનિક અખબારોના રીપોર્ટર્સને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી છે?	
૨	રીપોર્ટરને મોકલવામાં આવે કે નહીં?	
૩	શું ન્યાયમૂર્તિઓ ચુકાદાની આખરી નકલ જોવા માંગે છે?	
૪	શું આ કેસમાં ભારતીય બંધારણ અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલ કોઈ હુકમના અર્થઘટન અંગે કાયદાનો કોઈ નોંધપાત્ર પ્રશ્ન સમાયેલ છે?	

=====

બાબુભાઈ કાનજીભાઈ માલવિયા અને ૬....અરજદાર(ઓ)

વિરુદ્ધ

મનજીભાઈ જાદવભાઈ કાનાણી અને ૧....સામાવાળા(ઓ)

=====

ઉપસ્થિતિ:

અરજદાર(ઓ) નં. ૧ થી ૭ તરફથી વિદ્વાન વકીલ શ્રી પ્રભાવ એ. મહેતા

સામાવાળા(ઓ) નં. ૧ તરફથી વિદ્વાન વકીલ શ્રી પી.પી. મજુમદાર સાથે વિદ્વાન
વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી એન.ડી. નાણાવટી

સામાવાળા(ઓ) નં. ૨ તરફથી વિદ્વાન એ.પી.પી. શ્રી એચ.કે. પટેલ

=====

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એ.વાય. કોગજે

તારીખ : ૦૩/૧૧/૨૦૧૭

મૌખિક ચુકાદો

૧.

૩૯. વિદ્વાન એડિશનલ પબ્લિક પ્રોસિક્યુટર શ્રી એચ.કે. પટેલ સામાવાળા –

રાજ્ય વતી રૂલની બજવણી જતી કરે છે. વિદ્વાન વકીલ શ્રી પી.પી. મજુમદાર ખાનગી સામાવાળા વતી રૂલની બજવણી જતી કરે છે.

૨.

આ પિટિશન ઇન્ડિયન પેનલ કોડની કલમ ૧૪૩, ૪૪૭ અને ૪૨૭ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુના માટે કામરેજ પોલીસ સ્ટેશન, સુરત ખાતે નોંધાયેલી સી.આર. નં. આઈ-૧૪૪/૨૦૧૩ વાળી એફ.આઈ.આર. અને તેના પરિણામ સ્વરૂપ નં. ૨૨૬/૨૦૧૩ વાળી ચાર્જશીટ રદ કરવા માટે દાખલ કરવામાં આવી છે.

૩.

ટૂંકમાં હકીકતો એવી છે કે અરજદારો શ્રી ગેલ અંબે પરિવાર ટ્રસ્ટ – એક નોંધાયેલ જાહેર ટ્રસ્ટના સભ્યો છે અને વિવાદ ૫ એકર અને ૩૫ ગુંઠાનું ક્ષેત્રફળ ધરાવતી સર્વે નં. ૨૯૦, બ્લોક નં. ૩૭૫/બી વાળી જમીનના પ્લોટ સંબંધિત છે. સદર જમીનના મૂળ માલિકોએ તારીખ ૧૧/૦૩/૨૦૦૪ ના રોજ ટ્રસ્ટ સાથે વેચાણ કરાર કર્યો હતો અને તારીખ ૧૯/૦૪/૨૦૦૪ ના રોજ કબજા કરાર કરવામાં આવ્યો હતો અને કબજો પણ ટ્રસ્ટને સોંપવામાં આવ્યો હતો. જૂની શરતની જમીન હોવાથી, બોમ્બે લેન્ડ રેવન્યુ કોડની કલમ ૭૩એએ હેઠળના નિયંત્રણો લાગુ પડતા હતા અને તેથી, વેચાણ દસ્તાવેજ કરી આપવાના હેતુ માટે, કલેક્ટર પાસેથી યોગ્ય પરવાનગી જરૂરી હતી અને તે અનુસાર સદર વેચાણ કરારમાં કલેક્ટર પાસેથી જરૂરી પરવાનગી મેળવવાની જવાબદારી મૂળ માલિકોના શિરે હતી. આવા વેચાણ માટેનું અવેજ મૂળ માલિકોને રોકડ તેમજ ચેક દ્વારા

ચૂકવવામાં આવ્યું હતું અને મૂળ માલિકોને રૂ. ૧,૫૦,૧૯,૧૫૨/- ની રકમ ચૂકવવામાં આવી હતી. સદર જમીન સંબંધિત વ્યવહારની પુષ્ટિ કરવા માટે મૂળ માલિકો દ્વારા તારીખ ૦૬/૦૭/૨૦૦૪ અને ૦૫/૦૪/૨૦૦૬ ના રોજ જનરલ પાવર ઓફ એટર્નીના સ્વરૂપમાં અન્ય દસ્તાવેજો પણ કરી આપવામાં આવ્યા હતા. મૂળ માલિકો વતી તેમના પાવર ઓફ એટર્ની મારફતે અવેજ પેટે ચૂકવણી માટેની પાછળથી થયેલી માંગણી પણ સંતોષવામાં આવી હતી અને તે સંબંધિત જરૂરી દસ્તાવેજો પણ કરી આપવામાં આવ્યા હતા.

૪.

વાદગ્રસ્ત એફ.આઈ.આર. તારીખ ૧૦/૦૫/૨૦૧૩ ના રોજ અરજદારોને આરોપી તરીકે દર્શાવીને અને એવો આક્ષેપ કરીને દાખલ કરવામાં આવી હતી કે અરજદારોએ સદર જમીનમાં સામાવાળા નં. ૧ ના અધિકારો હડપ કરવાનું ષડયંત્ર રચ્યું છે કારણ કે સદર જમીન સંબંધમાં તારીખ ૧૭/૦૫/૨૦૧૨ નો વેચાણ દસ્તાવેજ કરવામાં આવ્યો છે. વાદગ્રસ્ત એફ.આઈ.આર. માં, સામાવાળા નં. ૨ દ્વારા એવો આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો છે કે વર્ષ ૨૦૦૯ માં સામાવાળા નં. ૧ એ મૂળ માલિક મોહનભાઈ ડાહ્યાભાઈ વસાવા પાસેથી સદર જમીન ખરીદવાની ઈચ્છા વ્યક્ત કરી હતી અને જમીનની પ્રતિબંધિત શરતના કારણે, પરવાનગીના અભાવે બે પ્રસંગોએ વેચાણ થઈ શક્યું ન હતું, અને જ્યારે વર્ષ ૨૦૧૨ માં, કલેક્ટર પાસેથી પરવાનગી મળતાં, સામાવાળા નં. ૧ એ મૂળ માલિક અને/અથવા તેમના કાયદેસરના વારસદારોના ખાતા ખોલાવ્યા અને તેમના

ખાતામાં અવેજની રકમ જમા કરાવી તથા નોંધાયેલ દસ્તાવેજ દ્વારા, ખેડૂતની હાજરીમાં, તારીખ ૧૭/૦૫/૨૦૧૨ ના રોજ આ વ્યવહાર થયો હતો. એવો આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો છે કે જમીનનો કબજો પણ સોંપવામાં આવ્યો હતો અને તે કબજો એક વિનોદભાઈ સોલંકીને આપવામાં આવ્યો હતો, જેઓ અમુક શરતો પર સદર જમીનમાં પહેલેથી જ ખેતી કરતા હતા. એફ.આઈ.આર. માં એવો આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો છે કે તારીખ ૧૧/૦૫/૨૦૧૩ ના રોજ, સામાવાળા નં. ૧ ને સદર વિનોદભાઈ સોલંકી તરફથી સંદેશો મળ્યો હતો કે અરજદારોએ સદર જમીનમાં અનધિકૃત પ્રવેશ કર્યો છે અને ઊભા પાકને નુકસાન પહોંચાડ્યું છે.

૫.

અરજદારો વતી ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલ શ્રી પ્રભાવ એ. મહેતા અને સામાવાળા નં. ૧ ના વિદ્વાન વકીલ શ્રી પી.પી. મજુમદાર સાથે વિદ્વાન પરિષ્ઠ વકીલ શ્રી એન.ડી. નાણાવટીને સાંભળવામાં આવ્યા.

૬.

અરજદારોના વિદ્વાન વકીલ રજૂઆત કરે છે કે અરજદારો, જેઓ ટ્રસ્ટના સભ્યો છે, તેમણે વર્ષ ૨૦૦૪ માં પ્રશ્નવાળી જમીનનો વેચાણ કરાર કર્યો હતો અને ત્યારપછી, આવા વ્યવહાર માટે માલિકોને અવેજ ચૂકવવામાં આવ્યો હતો. સંબંધિત સમયે કબજા રસીદ, અલગ એકરારનામું અને સહ-માલિકોના સોગંદનામાના સ્વરૂપમાં દસ્તાવેજો પણ કરી આપવામાં આવ્યા હતા અને ત્યારથી ટ્રસ્ટ સતત જમીનનો કબજો ધરાવે છે અને તેનો ભોગવટો કરે છે. એવી

રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે વર્ષ ૨૦૦૪ થી, ટ્રસ્ટ સદર જમીન પર તેની ધાર્મિક પ્રવૃત્તિઓ ચલાવી રહ્યું છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે સદર જમીનમાં હક, અધિકાર અને હિત ટ્રસ્ટને તબદીલ કરવાના દસ્તાવેજો કરી આપવાની ઔપચારિકતા માત્ર જમીનની પ્રતિબંધિત શરતના કારણે જ પેન્ડિંગ હતી. મૂળ માલિકો દ્વારા પ્રતિબંધિત શરત દૂર કરવામાં આવે ત્યારે અને તે મુજબ, જમીન ટ્રસ્ટના નામે તબદીલ કરવાની હતી. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે જમીન પચાવી પાડવાના ચોક્કસ હેતુથી, સામાવાળા નં. ૧ એ જમીનના માલિકોને લલચાવીને પાછળથી દસ્તાવેજો ઊભા કર્યા છે. અરજદારોના વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે આ જ જમીન સંબંધમાં અરજદારોએ સામાવાળા નં. ૧ ની તરફેણમાં થયેલા પાછળના વેચાણ દસ્તાવેજને રદ કરવા માટે દિવાની દાવો દાખલ કર્યો હતો. દિવાની કાર્યવાહીમાં, રોજકામ કરવા માટેની અરજી પણ દાખલ કરવામાં આવી છે અને સિવિલ કોર્ટના હુકમને અનુસરીને કમિશનરનો અહેવાલ તૈયાર કરવામાં આવ્યો છે અને તે અહેવાલમાં ટ્રસ્ટનો કબજો સ્પષ્ટપણે પ્રતિબિંબિત થાય છે. એફ.આઈ.આર. દાખલ કરવી એ પોલીસ સત્તાવાળાઓની મદદથી જમીનનો કબજો પચાવી પાડવાનો માત્ર એક પ્રયાસ છે.

૭.

એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે ઘટનાઓનો ઘટનાક્રમ સ્પષ્ટપણે દર્શાવે છે કે વાદગ્રસ્ત એફ.આઈ.આર. દાખલ કરવી, ત્યારપછી સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૧૪૫ હેઠળની પ્રક્રિયા દાખલ કરવી, ત્યારપછી સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૧૪૫

દેઠળની કાર્યવાહીમાં એકિઝક્યુટિંગ મેજિસ્ટ્રેટનો હુકમ અને પ્રશ્નવાળી જમીનનો કબજો લેવા અને તેને પોતાની પાસે જાળવી રાખવા માટે પોલીસ પક્ષે લેવાયેલી ઝડપી કાર્યવાહી એ દર્શાવે છે કે સામાવાળા નં. ૧ ટ્રસ્ટની માલિકીની જમીન પચાવી પાડવાના સ્પષ્ટ ઉદ્દેશ સાથે પોલીસ વિભાગ સાથે મેળાપીપણું ધરાવે છે.

૮.

અરજદારોના વિદ્વાન વકીલે આ અદાલતનું ધ્યાન રેકર્ડ પર રજૂ કરાયેલા દસ્તાવેજો તરફ દોર્યું, જેમાં પ્રશ્નવાળી જમીન સંબંધિત તારીખ ૧૧/૦૩/૨૦૦૪ નો વેચાણ કરાર અને કબજા રસીદ (પાના-૪૩), પ્રશ્નવાળી જમીનના માલિક / સહ-માલિકોનું એકરારનામું / સોગંદનામા (પાના-૬૮, ૭૯, ૮૩) ના સ્વરૂપમાં અન્ય દસ્તાવેજોનો સમાવેશ થાય છે. વિદ્વાન વકીલે આ અદાલતનું ધ્યાન રેન્જ આઈ.જી., સુરત વિભાગના પત્ર તરફ દોર્યું અને રજૂઆત કરી કે ટ્રસ્ટે સામાવાળા નં. ૧ અને અન્ય લોકો સામે તરત જ ફરિયાદ દાખલ કરવાનો આશરો લીધો હતો કારણ કે તેઓ મિલકતમાં ટ્રસ્ટના મૂલ્યવાન અધિકારો હડપ કરવાનો પ્રયાસ કરી રહ્યા હતા, જે હવે જમીનનો એક કિંમતી ટુકડો બની ગઈ છે અને આવી અરજી દ્વારા રેન્જ આઈ.જી. એ વર્ષ ૨૦૧૩ માં જ ફરિયાદ નોંધવાનો હુકમ પણ કર્યો હતો, પરંતુ સામાવાળા નં. ૧ અને તેમની પાછળની બિલ્ડર લોબીના વગના કારણે પોલીસ સત્તાવાળાઓ ટ્રસ્ટ દ્વારા કરવામાં આવેલી ફરિયાદમાં ઢીલ કરી રહ્યા છે.

૯.

અરજદારોના વિદ્વાન વકીલે ત્યારબાદ આ અદાલતનું ધ્યાન ટ્રસ્ટ દ્વારા મૂળ માલિકો તેમજ સામાવાળા નં. ૧ વિરુદ્ધ દાખલ કરાયેલા દિવાની દાવા તરફ દોર્યું અને રજૂઆત કરી કે દાવામાં ટ્રસ્ટના દાવાને નિષ્ફળ બનાવવા માટે આ એફ.આઈ.આર. નોંધવામાં આવી છે.

૧૦.

વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે હાલની એફ.આઈ.આર. આઈ.પી.સી. ની કલમ ૧૪૩, ૪૪૭ અને ૪૨૭ હેઠળના ગુના માટે છે, જે ફોજદારી અનધિકૃત પ્રવેશ (ક્રિમિનલ ટ્રેસપાસ) સંબંધિત છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે સામાવાળા નં. ૧ દ્વારા સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૧૪૫ હેઠળ શરૂ કરવામાં આવેલી કાર્યવાહી પણ પ્રશ્નવાળી જમીનના કબજાના પ્રકારની જ છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે આ અદાલતે, એક અલગ કાર્યવાહીમાં, માત્ર સદર જમીન પર ટ્રસ્ટના કબજાની પુષ્ટિ જ નથી કરી, પરંતુ પોલીસ સત્તાવાળાઓને સદર જમીનનો કબજો ટ્રસ્ટને પુનઃસોંપવાનો નિર્દેશ પણ આપ્યો હતો, જે એકિઝક્યુટિવ મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા પસાર કરાયેલા હુકમને અનુસરીને પોલીસ સત્તાવાળાઓ દ્વારા કબજે કરવામાં આવ્યો હતો. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે આ જ જમીન સંબંધમાં અને આ જ પક્ષકારો વચ્ચે સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૧૪૫ માંથી ઉદ્ભવતી કાર્યવાહીમાં સમકક્ષ બેન્ચ દ્વારા કરવામાં આવેલા અવલોકનોને ધ્યાને લેતાં, જે સ્પેશિયલ લીવ ટુ અપીલ (ફિ.) નં. ૧૫૨/૨૦૧૬ માં

તારીખ ૨૨/૦૧/૨૦૧૩ ના પોતાના હુકમ દ્વારા સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા પણ બહાલી આપવામાં આવી હતી, જે મિલકત કાયદેસર રીતે ટ્રસ્ટની છે તેના પર અનધિકૃત પ્રવેશનો પ્રશ્ન જ ઉપસ્થિત થતો નથી. વિદ્વાન વકીલે આ અદાલતનું ધ્યાન સ્પેશિયલ ક્રિમિનલ અપ્લિકેશન નં. ૫૭૪૦/૨૦૧૫ માં આ અદાલત દ્વારા આપવામાં આવેલા સીએવી ચુકાદા તરફ દોર્યું હતું.

૧૧.

આની સામે, સામાવાળા નં. ૧ વતી ઉપસ્થિત વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી એન.ડી. નાણાવટીએ રજૂઆત કરી હતી કે એફ.આઈ.આર. માં માત્ર કરાયેલા આક્ષેપો જ સ્પષ્ટપણે ગુનો બનાવે છે. આ ઉપરાંત, યોગ્ય તપાસ પછી ચાર્જશીટ પણ દાખલ કરવામાં આવી છે, તેથી હવે અરજદારો પાસે ઉપલબ્ધ વિકલ્પ ડિસ્ચાર્જ માટે અરજી દાખલ કરવાનો છે અને ચાર્જશીટ દાખલ થયા પછી અદાલતોએ એફ.આઈ.આર. અને કાર્યવાહી રદ કરવા માટે કલમ ૪૮૨ હેઠળની સત્તાઓનો ઉપયોગ કરવામાં સાવચેતી રાખવી જોઈએ. વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે અરજદારોનો બચાવ, જે હાલની પિટિશનનો આધાર બને છે, તે પણ ધ્યાનમાં લેવો જોઈએ નહીં. સામાવાળા નં. ૧ વતી એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે તારીખ ૧૭/૦૫/૨૦૧૨ ના રોજ સામાવાળા નં. ૧ ની તરફેણમાં વેચાણ દસ્તાવેજ કરવામાં આવ્યો છે. ટ્રસ્ટ દ્વારા દાવો તારીખ ૦૮/૦૫/૨૦૧૩ ના રોજ દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો. દિવાની દાવાની કાર્યવાહીમાં કોર્ટ કમિશનરની નિમણૂક કરવામાં આવી હતી અને કમિશનરે તારીખ ૧૬/૦૫/૨૦૧૩ ના રોજ

રોજકામ કરવાનું હતું અને તેની બરાબર પહેલાં, તારીખ ૧૫/૦૫/૨૦૧૩ ના રોજ કથિત ગુનો બન્યો હતો, જે દર્શાવે છે કે જ્યારે કોર્ટ કમિશનર પંચનામું નોંધવા માટે મુલાકાત લે ત્યારે અરજદારોનો કબજો દર્શાવવાના હેતુથી અરજદારો / ટ્રસ્ટનો કબજો બતાવવામાં આવ્યો છે.

૧૨.

એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે કામચલાઉ મનાઈહુકમની અરજી નીચે સિવિલ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા હુકમમાં સિવિલ કોર્ટે પણ કોર્ટ કમિશનરના અહેવાલને કોઈ મહત્વ આપ્યું નથી. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૧૪૫ હેઠળની કાર્યવાહી ભલે સર્વોચ્ચ અદાલત સુધી પહોંચી હોય, પરંતુ તે અરજદારો / ટ્રસ્ટના કબજા અંગે હકીકતલક્ષી તારણો આપતી નથી. વધુમાં વધુ, સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૧૪૫ હેઠળની કાર્યવાહી માત્ર તારીખ ૧૦/૧૧/૨૦૧૩ થી ૧૨/૧૧/૨૦૧૩ ના સમયગાળા વચ્ચે જ ટ્રસ્ટનો કબજો દર્શાવે છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૧૪૫ હેઠળની કાર્યવાહી, જેમાં એક્ઝિક્યુટિવ મેજિસ્ટ્રેટે પોલીસ સત્તાવાળાઓને પ્રશ્નવાળી જમીનનો કબજો લેવાનો નિર્દેશ આપતો હુકમ પસાર કર્યો હતો, તે એડિશનલ સેશન્સ જજ, સુરત સમક્ષ રિવિઝન અપિલકેશન નં. ૧૩૬/૨૦૧૩ માં ટ્રસ્ટ દ્વારા પડકારવામાં આવી હતી. રિવિઝન અપિલકેશન એ મર્યાદિત આધાર પર મંજૂર કરવામાં આવી હતી કે જ્યારે સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૧૪૫ હેઠળની કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં આવી ત્યારે એડિશનલ સિનિયર સિવિલ

જજ, સુરત સમક્ષ સ્પેશિયલ સિવિલ સૂટ નં. ૨૬૫/૨૦૧૩ દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો અને પેઝિંગ હતો અને તેથી, દિવાની દાવો પેઝિંગ હોવાથી, તે સિવિલ કોર્ટે નક્કી કરવાનું હતું અને સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૧૪૫ હેઠળની કાર્યવાહી ચાલુ રાખવા દઈ શકાય નહીં. રિવિઝન કોર્ટનો આ હુકમ સ્પેશિયલ ક્રિમિનલ અપિલિકેશન નં. ૪૪૫૩/૨૦૧૫ માં પડકારવામાં આવ્યો હતો, જેનો તારીખ ૦૪/૦૮/૨૦૧૫ ના હુકમ દ્વારા નિકાલ કરવામાં આવ્યો હતો, જે નીચે મુજબ છે:

“પિટિશનર તરફથી ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલ શ્રી નાણાવટી આ અપિલિકેશન પર ભાર મૂકતા નથી અને તેને પાછી ખેંચવાની પરવાનગી માંગે છે કારણ કે તેમના અસીલે કાયદામાં ઉપલબ્ધ કાનૂની ઉપાયનો પહેલેથી જ લાભ લઈ લીધો છે. શ્રી પ્રભાવ મહેતા, સામાવાળા નં. ૨ થી ૭ તરફથી ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે તેમના અસીલોએ કબજો પુનઃપ્રાપ્ત કરવા માટે એક્ટિવ મેજિસ્ટ્રેટ સમક્ષ પહેલેથી જ અરજી કરી દીધી છે. અરજ કર્યા મુજબ પરવાનગી આપવામાં આવે છે. આ અપિલિકેશન પર ભાર ન મૂકવાના કારણે નામંજૂર કરવામાં આવે છે. હું સ્પષ્ટ કરું છું કે મેં અન્યથા કેસના ગુણદોષ પર વિચાર કર્યો નથી. નોટિસ ડિસ્ચાર્જ કરવામાં આવે છે. વચગાળાનો હુકમ, જો કોઈ હોય તો, રદ થાય છે.”

૧૩.

આ પછી, જ્યારે ટ્રસ્ટને કબજો પુનઃસોંપવા માટેની અરજી હાઈકોર્ટ દ્વારા હાથ પર લેવામાં આવી અને સ્પેશિયલ ક્રિમિનલ મિસ. અપ્લિકેશન નં. ૫૭૪૦/૨૦૧૫ માં સીએવી ચુકાદા દ્વારા નક્કી કરવામાં આવી અને તેથી, આ ચુકાદામાં કરાયેલા અવલોકનોને અનધિકૃત પ્રવેશના ગુનાને નકારી કાઢવા માટે ટ્રસ્ટના કબજાનો નિર્ણાયક પુરાવો ગણી શકાય નહીં, જેના માટે એફ.આઈ.આર. દાખલ કરવામાં આવી છે.

૧૪.

વિદ્વાન વકીલે **સિન્નાસામી સેલ્વાનાયગમ વિરુદ્ધ ધ કિંગ [Sinnasamy Selvanayagam Vs. The King]** ના કેસમાં પ્રિવિ કાઉન્સિલના ચુકાદાનો સંદર્ભ આપ્યો હતો જેથી એ બાબત પર ભાર મૂકી શકાય કે ફોજદારી અનધિકૃત પ્રવેશ માટેની જોગવાઈ કરવાનો મૂળ ઉદ્દેશ્ય, જે શાંતિભંગ કરવાના ચોક્કસ ઈરાદા સાથે કરવામાં આવ્યો હતો, તે દિવાની અધિકારના અમલનો વિકલ્પ નથી. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે એફ.આઈ.આર. ના આક્ષેપો પરથી એ સ્પષ્ટ થાય છે કે અરજદારોનો ઈરાદો પ્રશ્નવાળી જમીનનો કબજો મેળવવાનો હતો, જે સામાવાળા નં. ૧ ના કબજા અને ખેતી હેઠળ હતી. ત્યારબાદ તેમણે પંજાબ નેશનલ બેંક લિ. વિરુદ્ધ ઓલ ઇન્ડિયા પંજાબ નેશનલ બેંક એમ્પ્લોયીઝ ફેડરેશન અને અન્ય, એ.આઈ.આર. ૧૯૬૦ એસ.સી. ૧૬૦ [Punjab National Bank Ltd. Vs. All India Punjab National Bank Employees’

Federation and another reported in AIR 1960 SC 160] ના કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલતના ચુકાદા પર આધાર રાખ્યો હતો. પોતાની દલીલોને સમર્થન આપવા માટે કે અરજદારોનો પ્રશ્નવાળી જમીનમાં પ્રવેશ અને પ્રશ્નવાળી જમીનમાં સતત રહેવું એ સ્પષ્ટપણે ફોજદારી અનધિકૃત પ્રવેશનો ગુનો બનાવે છે કારણ કે પ્રશ્નવાળી જમીનમાં પ્રવેશવાના તેમના કૃત્ય સાથે ઈશદો જોડાયેલો છે.

૧૫.

આ અદાલતે સામસામેના પક્ષકારોની દલીલો સાંભળી છે, અદાલતે રેકર્ડ પરના દસ્તાવેજોનું અવલોકન કર્યું છે. અદાલતે આ જ પ્રશ્નવાળી જમીન અંગે અને આ જ પક્ષકારો વચ્ચેની અલગ કાર્યવાહીમાં સમકક્ષ બેન્યના સીએવી ચુકાદાને પણ ધ્યાનમાં લીધો છે.

૧૬.

સીએવી ચુકાદાના સુસંગત ફકરાઓ અહીં રજૂ કરવા જરૂરી જણાય છે જે નીચે મુજબ છે:

“૫ એવું જણાય છે કે વિદ્વાન એડિશનલ સેશન્સ જજે, સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૧૪૫ હેઠળ એક્ઝિક્યુટિવ મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા પસાર કરાયેલા મિલકત જમીના પ્રારંભિક હુકમને રદબાતલ અને બાતલ કર્યો હોવા છતાં, જે પક્ષકાર પાસેથી પોલીસ દ્વારા કબજો લેવામાં આવ્યો હતો તેની તરફેણમાં કબજો પુનઃસોંપવા માટે કોઈ હુકમ પસાર કર્યો ન હતો. ૬ નિર્વિવાદપણે, સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૧૪૫ હેઠળ એક્ઝિક્યુટિવ

મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા પસાર કરાયેલા હુકમને અનુસરીને, હાલના પિટિશનરો એટલે કે ટ્રસ્ટ પાસેથી મિલકતનો કબજો લેવામાં આવ્યો હતો. આ હકીકત બંને પક્ષો એટલે કે સામાવાળા નં. ૧ તેમજ રાજ્ય સામાવાળા દ્વારા સ્પષ્ટપણે સ્વીકારવામાં આવી છે. વિદ્વાન એ.પી.પી. ને સહાયતા કરતા આ અદાલત સમક્ષ ઉપસ્થિત રહેલા પોલીસ અધિકારીએ એવું નિવેદન કર્યું હતું કે કબજો ટ્રસ્ટ પાસે હતો અને તે ટ્રસ્ટ પાસેથી લેવામાં આવ્યો હતો. પોલીસ અધિકારીએ પોતાની વાત તદ્દન સ્પષ્ટ કરી હતી કે તેઓ ટ્રસ્ટને કબજો સોંપી શક્યા હોત કારણ કે સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૧૪૫ હેઠળની કાર્યવાહી રદ કરવાનો હુકમ કરવામાં આવ્યો હતો, પરંતુ હાલના સામાવાળા નં. ૧ એ વાંધો ઉઠાવ્યો હતો અને ધ્યાન દોર્યું હતું કે મૂળ વાદીઓ એટલે કે ટ્રસ્ટની એક્ટિવિટીઃ ૫ ની અરજી સિવિલ કોર્ટ દ્વારા તેમના કબજાને અવિશ્વસનીય માનીને નામંજૂર કરવામાં આવી હતી અને કબજો તેમને સોંપવો જોઈએ.

૭ એ નોંધવું ખૂબ જ જરૂરી છે કે કોઈ પણ સમયે, સામાવાળા નં. ૧ એ એવો દાવો કર્યો ન હતો કે તેઓ મિલકતનો કબજો ધરાવતા હતા. ઓછામાં ઓછું, આ બાબતની સુનાવણી દરમિયાન, મારી સમક્ષ એવી રજૂઆત કરવામાં આવી ન હતી કે કબજો સામાવાળા નં. ૧ પાસે હતો. સામાવાળા નં. ૧ તરફથી ઉપસ્થિત રહેલા વિદ્વાન વકીલે, પોતાની સાહજિક નિષ્પક્ષતા સાથે, રજૂઆત કરી હતી કે પોલીસે ટ્રસ્ટ પાસેથી કબજો લીધો હતો, પરંતુ વિદ્વાન વકીલે એ હકીકત પર ખૂબ ભાર મૂક્યો

હતો કે સિવિલ કોર્ટ ટ્રસ્ટના કબજા પર વિશ્વાસ કર્યો ન હતો. ૮ એક તરફ, સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૧૪૫ હેઠળ એક્ટિઝક્યુટિવ મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા પસાર કરાયેલા પ્રારંભિક હુકમને અનુસરીને પોલીસ દ્વારા ટ્રસ્ટ પાસેથી કબજો લેવામાં આવ્યો હતો, અને બીજી તરફ, સામાવાળા નં. ૧, જેઓ મિલકતનો કબજો ધરાવતા હોવાનું સ્વીકારતા નથી, તેઓ ટ્રસ્ટને કબજો સોંપવા સામે વાંધો ઉઠાવે છે. સામાવાળા નં. ૧ એ એવી છાપ ઊભી કરવામાં ખૂબ સફળતા મેળવી કે ટ્રસ્ટ તેમના કબજામાં દખલ કરવાનો પ્રયાસ કરી રહ્યું હતું, જાણે કે તેઓ પોતે જ વિવાદિત મિલકતનો સંપૂર્ણ કબજો ધરાવતા હોય. આવું કહીને, તેઓ કલમ ૧૪૫ હેઠળની કાર્યવાહી શરૂ કરાવવામાં સફળ રહ્યા અને તેને અનુસરીને, એક્ટિઝક્યુટિવ મેજિસ્ટ્રેટ મારફતે મિલકત જપ્ત કરાવી. એક્ટિઝક્યુટિવ મેજિસ્ટ્રેટે બદલામાં, પોલીસને કબજો સોંપી દીધો. એવું જણાય છે કે સિવિલ કોર્ટ પણ સામાવાળા નં. ૧ દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલી આવી છાપથી પ્રભાવિત થઈ ગઈ હતી.”

ઉપર મુજબ અવલોકન કર્યા પછી અદાલત આગળ નીચે મુજબ ઠરાવે છે:

“૧૧ રેકર્ડ પરની સામગ્રીના એકંદર મૂલ્યાંકન પરથી જે ચિત્ર ઉપસી આવે છે તે એકદમ સ્પષ્ટ છે. કામરેજ પોલીસ સ્ટેશનના પોલીસ અધિકારી એટલા પ્રમાણિક હતા કે તેમણે સ્વીકાર્યું કે કબજો ટ્રસ્ટ પાસે હતો અને સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૧૪૫ હેઠળ એક્ટિઝક્યુટિવ મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા પસાર

કરાયેલા પ્રારંભિક હુકમને અનુસરીને તે ટ્રસ્ટ પાસેથી લેવામાં આવ્યો હતો. કોર્ટ કમિશનરે, તેમના અહેવાલમાં, ખાલી જમીનનો કબજો ટ્રસ્ટ પાસે હોવાનું દર્શાવ્યું છે. જોકે, વિદ્વાન સિવિલ જજે તે ધ્યાનમાં લેવાનો ઇનકાર કર્યો હતો અને કેટલાક સરકારી રેકર્ડ જોવાનું યોગ્ય માન્યું હતું. સામાવાળા નં. ૧ પણ સ્વીકારે છે કે પોલીસ દ્વારા ટ્રસ્ટ પાસેથી કબજો લેવામાં આવ્યો હતો. આ કબૂલાત સૂચવે છે કે તેમનો સમગ્ર કેસ, જેના આધારે સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૧૪૫ હેઠળની કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં આવી હતી, તે ખોટો સાબિત થાય છે. સામાવાળા નં. ૧ એક્ટિઝક્યુટિવ મેજિસ્ટ્રેટ સમક્ષ એવી ફરિયાદ લઈને ગયા હતા કે ટ્રસ્ટ તેમના કબજામાં ખલેલ પહોંચાડવાનો પ્રયાસ કરી રહ્યું છે, જ્યારે તેઓ જાણતા હતા કે તેઓ બિલકુલ કબજો ધરાવતા ન હતા. ૧૨ પરિસ્થિતિની વિડંબના એ છે કે ટ્રસ્ટ સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૧૪૫ હેઠળની કાર્યવાહી રદ કરાવવામાં સફળ રહ્યું હોવા છતાં અને આવા હુકમે આખરી સ્વરૂપ ધારણ કર્યું હોવા છતાં, પોલીસ કબજો જાળવી રાખીને નિષ્ક્રિય બેસી રહી છે. ૧૩ આ બાબતમાં સૌથી સ્પષ્ટ હકીકત એ છે કે જો સામાવાળા નં. ૧ જમીનનો કબજો ધરાવતા હોવાનો દાવો કરતા હોય, તો તેમણે અત્યાર સુધીમાં ભારે હોબાળો મચાવ્યો હોત અને એક્ટિઝક્યુટિવ મેજિસ્ટ્રેટે તેમને કબજો સોંપવાનો ઇનકાર કર્યો હોવા છતાં, તેમણે આવા નિર્ણયને પડકારવાનું યોગ્ય માન્યું નથી.

૧૪ એક ન્યાયાધીશ તરીકે, હું એક નાજુક પરિસ્થિતિમાં છું. જો હું માત્ર સિવિલ જજ દ્વારા પસાર કરાયેલા હુકમ તરફ જ જોઉં કે જેમણે ટ્રસ્ટના કબજાને અવિશ્વસનીય માનવાનું અને મનાઈહુકમની અરજી નામંજૂર કરવાનું યોગ્ય માન્યું હતું, તો તે સામાવાળા નં. ૧ તેમજ પોલીસ તરફથી ખૂબ જ મનસ્વી અને જોહુકમીભરી કાર્યવાહીને ઉત્તેજન આપવા બરાબર થશે. જ્યારે પોલીસ પોતે સ્વીકારે છે અને સામાવાળા નં. ૧ દ્વારા પણ વિવાદ કરવામાં આવતો નથી કે કબજો ટ્રસ્ટ પાસેથી લેવામાં આવ્યો હતો, ત્યારે મારો એવો અભિપ્રાય છે કે એક્ટિવ મેજિસ્ટ્રેટને જમીનનો કબજો ટ્રસ્ટને સોંપવાનો નિર્દેશ આપવો જોઈએ. જો કાયદાનું શાસન જેવી કોઈ બાબત અસ્તિત્વમાં હોય તો આવી કોઈ પણ ટેકનિકલતા વિના આવું શાસન પ્રવર્તવું જોઈએ.”

ઉપરોક્ત સીએવી ચુકાદાને સામાવાળા નં. ૨ દ્વારા નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલત સમક્ષ પડકારવામાં આવ્યો હતો અને સર્વોચ્ચ અદાલતે તારીખ ૨૨.૦૧.૨૦૧૬ ના હુકમ દ્વારા સ્પેશિયલ લીવ પિટિશન ફગાવી દેવાની મહેરબાની કરી હતી.

૧૭.

સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૧૪૫ હેઠળની કાર્યવાહીમાં સામાવાળાના સોગંદનામા/રજૂઆતો તેમણે લીધેલા વલણને દર્શાવે છે. પરિશિષ્ટ “એક્સ” (પાના ૨૦૬-૨૦૭) એ અરજી છે જેમાં એવો આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો છે કે અરજદારો માથાભારે વ્યક્તિઓ છે જેઓ પ્રશ્નવાળી જમીનમાં સામાવાળાઓના

કબજામાં દખલ કરવા માટે બળપ્રયોગ કરે તેવી શક્યતા છે. સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૧૪૫ હેઠળ એકિઝક્યુટિવ મેજિસ્ટ્રેટના હુકમનું અવલોકન પણ દર્શાવે છે કે જાણે સામાવાળાઓએ એકિઝક્યુટિવ મેજિસ્ટ્રેટને પોલીસ સત્તાવાળાને પ્રશ્નવાળી જમીનનો કબજો લેવાનો નિર્દેશ આપવા માટે પ્રેર્યા હોય, જાણે કે જમીન તેમના પોતાના કબજામાં હોય, પરંતુ જાણીજોઈને કે અન્યથા એ બાબત છોડી દીધી છે કે પોલીસ સત્તાવાળાએ કયા પક્ષકાર પાસેથી કબજો લેવાનો હતો (પાના ૨૦૦-૨૦૧). આ સંદર્ભમાં ઉપર ટાંકવામાં આવેલા સીએવી ચુકાદામાં આ અદાલતનું અવલોકન સુસંગત બને છે અને એ હકીકત અંગે નિર્ણાયક પણ બને છે કે પ્રશ્નવાળી જમીનનો કબજો હાલના સામાવાળાઓનો ન હતો.

૧૮.

વાદગ્રસ્ત એફ.આઈ.આર. હેઠળ અરજદારો સામે આક્ષેપ કરાયેલો મુખ્ય ગુનો ફોજદારી અનધિકૃત પ્રવેશ માટે આઈ.પી.સી. ની કલમ ૪૪૭ હેઠળનો છે. કલમ ૪૪૧ હેઠળ ફોજદારી અનધિકૃત પ્રવેશનો આક્ષેપ કરવા માટેની આવશ્યકતા એ છે કે તમામ આરોપીઓએ ગુનો કરવાના ઈરાદા સાથે, અથવા કબજો ધરાવતી વ્યક્તિને ધમકાવવા, અપમાનિત કરવા કે હેરાન કરવાના ઈરાદા સાથે અન્ય વ્યક્તિના કબજાવાળી મિલકતમાં અથવા તેના પર પ્રવેશ કરવો જરૂરી છે. હાલના કેસમાં, સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૧૪૫ હેઠળની અગાઉની મુકદ્દમાબાજીમાં અદાલતોના તારણોના આધારે રેકર્ડ પર આવતી હકીકતો, જે સુપ્રીમ કોર્ટ સુધી પહોંચી હતી, તે દર્શાવે છે કે પોલીસ એજન્સી દ્વારા

એકિઝક્યુટિવ મેજિસ્ટ્રેટના હુકમની બજવાણી સમયે અરજદારો કબજો ધરાવતા હતા. વર્ષ ૨૦૦૪ માં મૂળ માલિકો અને અરજદારો – ટ્રસ્ટ વચ્ચે થયેલા કેટલાક દસ્તાવેજો દ્વારા કબજો સમર્થિત હતો. સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૧૪૫ ની પેટા-કલમ (૪) નો પરંતુક, જે આ કેસની હકીકતોને લાગુ પડે છે, તેમાં મેજિસ્ટ્રેટને માહિતી મળી તે તારીખની તરત અગાઉના બે મહિનાની અંદર બળજબરીપૂર્વક અને ગેરકાયદેસર રીતે કબજામાંથી બેદખલ કરવાની આવશ્યકતા છે. દિવાની કાર્યવાહીમાં કરાયેલા પંચનામા પરથી કબજા અંગેના તારણો અને સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૧૪૫ હેઠળની કાર્યવાહીમાં સીએવી ચુકાદામાં સમકક્ષ બેન્ચના અવલોકનોની સંયુક્ત અસર આ અદાલતને એવા નિષ્કર્ષ પર પહોંચાડે છે કે હકીકતોના આધારે ફોજદારી અનધિકૃત પ્રવેશનો કોઈ ગુનો બનતો નથી.

૧૯.

સામાવાળા તરફથી ઉપસ્થિત પરિષ્ઠ વકીલ શ્રી એન.ડી. નાણાવટીની એવી દલીલો કે દિવાની કાર્યવાહીમાં પંચનામામાં નોંધાયેલા કબજાની ફરીથી ચર્ચા કરવાની જરૂર નથી કારણ કે સમકક્ષ બેન્ચ દ્વારા સીએવી ચુકાદાના ફક્ત ૧૦ માં તેની પહેલેથી જ ચર્ચા કરવામાં આવી છે. તેથી, જ્યારે કબજાનો પ્રશ્ન ભારે વિવાદ હેઠળ હોય અને તે સંબંધમાં દિવાની કાર્યવાહી હજુ પણ પેન્ડિંગ હોય, ત્યારે હાલના કેસની હકીકતોમાં ફોજદારી કાર્યવાહી ચાલુ રાખવી એ કાયદાની પ્રક્રિયાનો દુરુપયોગ ગણાશે.

૨૦.

મૂળ માલિક દ્વારા ટ્રસ્ટની તરફેણમાં પ્રશ્નવાળી જમીન સંબંધિત દસ્તાવેજો, મૂળ માલિક દ્વારા તે જ જમીન સંબંધમાં ફરિયાદ પક્ષની તરફેણમાં પાછળથી કરાયેલા દસ્તાવેજો, અરજદારો, મૂળ માલિક અને ફરિયાદી વચ્ચે તે જ જમીન અંગે અગાઉનો દિવાની દાવો, દિવાની કાર્યવાહીમાં પંચનામામાં નોંધાયેલ કબજાની સ્થિતિ, તે જ જમીન અને તે જ પક્ષકારો સંબંધમાં સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૧૪૫ હેઠળ ફરિયાદી (સામાવાળા) દ્વારા શરૂ કરાયેલી કાર્યવાહીમાં રજૂઆતો અને સૌથી વિશેષ તો સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા બહાલી અપાયેલ તે જ વિષયવસ્તુવાળી જમીન પર સમકક્ષ બેન્યના અવલોકનો ચોક્કસપણે ગુનો બનાવવા માટે અરજદારોના કબજાને આઈ.પી.સી. ની કલમ ૧૪૧ ના દાયરામાં લાવશે નહીં. તેથી, એફ.આઈ.આર. માં દર્શાવેલી આનુષંગિક કલમો પર કોઈ વધુ વિચારણા કરવાની જરૂર રહેતી નથી.

૨૧.

વિષયવસ્તુના સંબંધમાં દિવાની મુકદ્દમાબાજી હજુ પેન્ડિંગ છે તે હકીકતને ધ્યાનમાં લેતાં, એ કહેવાની જરૂર નથી કે અહીં કરવામાં આવેલા અવલોકનો માત્ર હાલની કાર્યવાહી પૂરતા જ મર્યાદિત છે.

૨૨.

ઉપરોક્ત ચર્ચાને ધ્યાને લેતાં, સુરતના કામરેજ પોલીસ સ્ટેશન ખાતે નોંધાયેલી સી.આર. નં. આઈ-૧૪૪/૨૦૧૩ વાળી એફ.આઈ.આર. અને તેના પરિણામ

સ્વરૂપ નં. ૨૨૬/૨૦૧૩ વાળી ચાર્જશીટ ૨૬ થવાને પાત્ર છે અને આથી ૨૬ કરવામાં આવે છે. ૩૯ સંપૂર્ણ કરવામાં આવે છે.

૨૩.

સામાવાળા નં. ૧ – મૂળ ફરિયાદીના વિદ્વાન વકીલ શ્રી પી.પી. મજુમદાર હાલના ચુકાદા પર મનાઈદુકમ (સ્ટે) આપવા વિનંતી કરે છે. જોકે, અરજદારોની તરફેણમાં આપવામાં આવેલી દાદના પ્રકારને ધ્યાનમાં લેતાં આ વિનંતી ગ્રાહ્ય રાખવામાં આવતી નથી.

(એ.વાય. કોગજે, ન્યાયમૂર્તિ)

This judgment has been translated using an AI-assisted translation tool.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/દુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/દુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.